Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

דבר, 20.05.1960, page 2

ב. קבוצת תיירים מגרמניה

א.

קבוצה של צעירים גרמנים באה — ובמידת־מה הובאה על־ידי רשויות מוסמכות שלנו — לסיור בישראל. אין זה סיור ראשון מסוגו. מפעם לפעם אנו שומעים על קבוצות תיירים גר־מניות. אך טיפולה של העתונות בכך מסתפק במועט־האינפורמאטיבי בלי לשלב ענין זה בדיון על יחסינו עם הגרמנים. אף כאן אין בכוונתי לע־שות זאת. אפשר להסתפק, לצורך מא־מר זה, בהנחה האומרת כי סיורים כאלה הם מקרים מיוחדים ופרטיים של גרמנים שעברם נבדק ונמצא נקי או של צעירים גרמנים שלא יכלו להיות שותפים, לא במישרין ולא בעקיפין, להריגתו של שליש העם היהודי. מקו־בל להסביר את בואם של התיירים הללו שכך שאלה הם בעיקר גרמנים הנחלצים לבוא לישראל מתוך דחף נפשי של לבסי מצפון ובקשת דרכי כפרה. ופעמים אולי באמת יש טעם להוציא את ענין סיוריהם בישראל מתחום שבינינו לבינם ולהגיתו לת־חום שבינם לבין נפשם.

אמנם, שאלה גדולה היא אם זו תופ־עה טבעית ומובנת כל כך שגרמנים המכירים במוראות שנתרחשו בין אומ־תם ובין העם היהודי מבקשים פורקן למועקה דווקא על ידי שהם באים להתארח בישראל. אין אני מדבר כאן על מקרים ספורים ומיוחדים־באמת של מבקשי פורקן שבסיגוף ובקבלת־עול. הללו, במידה שהם קיימים, נמנעים אולי מסיורי תיור עם מצלמות. אני מתכוון לתייר הגרמני הרגיל „בעל ההכרה". זכרון מורא אחד, פרק אחד, מרבבות פרקי השואה היהודית, היה צריך לכאורה לגרום לכך שהתארחו־תם של תיירים כאלה בישראל תהא קשה עליהם יותר משהיא נראית כיום. אלא שהקלות היחסית שבה הם פוסחים על קושי זה נגרמת כמובן גם על ידינו. עצם העובדה שסיורים אלה נע־שים לא רק בסיועם של מוסדות יהו־דיים רשמיים, אלא במידת מסויימת אף ביזמתם של מוסדות אלה, עצם הבטחון שגרמנים אלה בטוחים שהם אינם עלולים להיתקל בעת סיורם כאן אפי־לו בשלם מהאה אחד, שלא לדבר על יותר מזה. — עצם הדברים הללו פוטרים אותם אפילו מלהצטרך למי־דה של העזה ואומץ־לב לגבי אי נעי־מויות מסויימות אשר סיור של גרמני מובהק בין שרידי הטבח ואחיהם בישי־ראל היה צריך להיות כרוך בהן מדרך הטבע. אכן, למען האמת יש לומר כי אם קבוצות של תיירים גרמנים, צעי־רים וקשישים, באות לכאן, הרי הק־לות שבה הם עושים זאת מסתברת אולי על אף הכל יותר מן הקלות שבה יוצאים יהודים מכאן להסתו־בב ולסייר ולסחור ולהתבדר בגר־מניה. אם כך או כך — העתונות העברית לא הפכה את ענין התארחותו של תגרמני־הפרט בישראל ענין לדיון עקרוני, וגם כאן, כאמור, אין בדעתי לעשות זאת. אם אני נוגע בענין הק־ביצה הגרמנית שהגיעה אלינו באחרו־נה יש לכך סיבה מיוחדת, והיא — שהפעם נתלוותה אל סיור הקבוצה הגרמנית הכרזת־הסבר שאי־אפשר שלא לעמוד עליה.

את פונות הסיור הגרמני הזה בישי־ראל ביסא והסביר מדריכה של הק־בוצה מן „המרכז להדרכה פוליטית בהאנובר". ההסבר הקצר, שהובא בכל העתונים, אומר כי לאחר גל ציורי צלבי־הקרס שעבר על גרמניה הות־לט שיהא זה טוב אם יראה הנוער הגרמני הדימוקראטי את מדינת ישי־ראל. המרכז להדרכה סבור כי סיור כזה עשוי להשפיע לטובה יותר מכל נאומים. לדעה זו, כך נמסר, הסכימה גם משלחת ישראל בקאלן שסמכה את ידה על ההחלטה לערוך את הסיור.

ובכן, — דברים שמתקבלים בעצם על הדעה. אין ספק כי כדי לחסן אנ־שים גרמנים צעירים מלהיתפס לרג־שות אנטישמיים של שנאה או בוז ליהודים אין טוב מלהראות להם את מדינת ישראל. קשה לערער על נכונו־תה של הנחה זו, אך קשה עוד יותר שלא להיראות טפני משמעותה האמתית והקובעת. שכן, מה בעצם אומרת הסכ־רזה הזאת? לא זו בלבד שאין הסיור הזה מנומק כאן הענין של הכרחי עכ־מי במקובל לרוב. — הנימוק כאן הוא ממש היפוכם של דברים אלה. מארגני הסיור הזה אומרים לשעשה שהמש עשרה שנה לאחר שגרמניה ערבה ביהודים את השבה הגדול שבתולם, מתאורגן סיור של צעירים גרמנים לישראל לא כדי לנסא את סלידתם הטבעית של צעירים אלה מפני הטפה חדשה של שנאת יהודים, אלא כדי לשמרם מפני השפעתה של הטפה־כזאת. מארגני הסיור הזה אומרים כי צעירים גרמניים אלה מובאים לישראל משום שנאומים בלבד אינם מספיקים כדי שהם יחושו פירושה של תעמולה אנטי־שמית המלווה תור צלבי קרס ומשום שיש לבקש אמצעי חיסון יעילים יותר מעצם עובדת השואה שאנטישמיות של צלבי קרס המיטה על העולם ועל העם היהודי. זוהי משמעותו האמתית והר־מרתיעה של ההסבר הניתן לסיור־זה בישראל ואין לך ברירה אלא להניח שנימתו הנוחה והנהירה כל כך של הסבר זה, המובא כדבר המובן מאליו וכדבר הצריך לעורר בנו רגשי אהדה והסכמה, באה מתוך כך שלא תמיד אזניהם של מסבירים (וכאן הכוונה ביחוד לאזני המשלחת הישראלית בקאלן) תופסות ושומעות בדיוק מה שפיהם מדבר.

אבל נניח נא לנקודה זו. המרכז הגרמני להדרכה פוליטית ומשלחת ישי־ראל בקאלן רשאים שלא להביא־בחשי־בון משמעות דבריהם. המטרה הנ"ל ברי־כית שהם הציבו לעצמם היא סוף סוף עיקר לגביהם ואין ספק שסיור הצעי־רים הגרמנים בישראל עשוי לשמש את מטרתם. הגרמנים הצעירים יראו בסיורם בישראל מה חוללו ימה השיגו היהודים בארץ זו וכיצד הם חיים ועובדים בה. הם יראו פועלים יהודים, חקלאים יהודים, אנשי צבא יהודים, נוער יהודי חפשי ובריא. קיצורו של דבר — הם יוכחו לדעת כי דמותו של היהודי בישראל שונה מן הדמות הבזויה הנטועה או העלולה להינטע בתודעתם, אם בתוקף דעות קדומות ואם בתוקף תעמולה מהודשת. צד זה של הסיור, נימוק יעילותו הודאית אינו בגדר שאלה כלל. השאלה היא רק זו, אם אין הציבור היהודי בישי־ראל צריך למחות בכל התוקף האנושי והיהודי על כך שסגולותיו והישגיו ישמשו כלי בידי מתנכים גרמנים ויהו־רים כדי להוכיח לצעירים גרמנים, אחרי השואה שהמיטה גרמניה על העם היהודי, כי על אף המושגים אשר התעמולה האנטישמית נוטעת בהם, יש גם יהודים פרודוקטיביים, בונים, יוצרים, ראויים לכבוד, בקיצור — יהודים אחרים. שונים מאלה שצוירו בקאריקאטורות של ה„שטירמר". השי־אלה, בתמציתה היא אם אין להתקר־מם כנגד נסיון מוצהר זה לעשות את היהודים החיים בישראל כמין נסיון חיסון לגרמנים מפני אנטישמיות, לא־חר שהיהודים המתים שנטבחו בידי הגרמנים אינם יכולים כנראה לשמש לממרה חינוכית זו. דומה שאין להס־ביר הרבה מה הטעם המר והדוחה שדבר זה צריך לעורר. דומה שאין להסביר הרבה גם זאת שהיהודים הישי־ראליים אשר ייפגשו עם הקבוצה הגר־מנית בסיוריה בארץ צריכים לשים אל לב לבל ייתפסו הם עצמם לנימה זו של „רואים אתם שכאן יהודים שונים מאלה שתוארו לפניכם"... נימה זו עשויה להשתלב מבלי משים ובר־אופן הקל ביותר בשיחות ובדברי־הסברה ויש לדעת כי אם יקרה כדברי הזה, תהא בכך מבחינה מסויימת מידת בזיון אשר כל תעמולה אנטישמית היתה מתקשה להשיגו.

בעת סיורם של הצעירים הגרמנים בארץ עשוי העם הישיב בציון לבנ־ת את מגע היד הגרמנית הטיפחת קרוב על כתפו לאות ישוב־בות ועידוד ולי־תוכחה שאכן הרישב שעושים הגר־רים כאן הוא חדש ולא צפוי. הציבור היהודי צריך להסיר מעל כתפו ,ת היד הזאת בשקט ובתוקף.

נתן אביב